

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи (для здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
«Міжнародні економічні відносини» освітньої програми
«Міжнародні економічні відносини»)

Рецензенти:

А. О. Пантелеймоненко – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету;

Н. Г. Дуна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 16 червня 2022 року)*

А 43 **Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин :** методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» / уклад. В. В. Гончаренко, С. А. Касьян, П. О. Черномаз. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. – 28 с.

Видання містить загальні методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» щодо вибору теми дослідження, організації виконання, структури, змісту, оформлення та захисту курсової роботи з дисципліни «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин».

УДК 339.9(076.5)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2022

© Гончаренко В. В., Касьян С. А.,
Черномаз П. О., уклад., 2022

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2022

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення.....	6
2. Структура, зміст і обсяг курсової роботи	8
2.1. Титульний аркуш	8
2.2. Зміст	8
2.3. Вступ	8
2.4. Основна частина.....	10
2.5. Висновки.....	11
2.6. Список використаних джерел	11
2.7. Додатки	12
3. Вимоги до оформлення курсової роботи	12
4. Етапи виконання курсової роботи	15
5. Критерії оцінювання курсової роботи.....	17
6. Рекомендована література.....	18
Додатки	20
Додаток А. Приклад оформлення титульного аркуша	20
Додаток Б. Приклад оформлення змісту роботи	21
Додаток В. Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів	22
Додаток Г. Приклад оформлення таблиць	22
Додаток Д. Приклад оформлення рисунків	23
Додаток Е. Зразок оформлення списку використаних джерел.....	23
Додаток Ж. Приклад оформлення списку використаних джерел.....	25
Додаток З. Рекомендовані теми курсових робіт.....	26

ВСТУП

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти під час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота сприяє розширенню та поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань.

Курсова робота з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» виконується відповідно до робочого навчального плану в 1-му семестрі 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Курсова робота є досить складною формою самостійної, творчої роботи здобувача вищої освіти, на її виконання передбачається 20–40 годин самостійної роботи від загальної кількості годин, відведеної на вивчення дисципліни.

Тематика курсових робіт відповідає нагальним потребам фахової підготовки. Курсове дослідження дозволяє поглибити та систематизувати знання здобувача вищої освіти з теоретичних питань і проблем, що існують у розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин в умовах глобалізаційних процесів, які відбуваються в сучасній світовій системі. Курсова робота має характер комплексного теоретичного та прикладного дослідження за обраною здобувачем вищої освіти темою та готує його до майбутньої діяльності у визначеній сфері, є одним із кроків до написання магістерської роботи.

У курсовій роботі здобувач вищої освіти повинен показати знання в галузі міжнародних економічних відносин, а також загальнотеоретичну підготовку у сфері економічної науки та її галузей. Разом з аналітичним розглядом найважливіших сучасних глобальних проблем людства та шляхів їх подолання в роботі можуть бути розглянуті й теоретичні питання розвитку світового господарства, міжнародних економічних відносин, представлені наукові обґрунтування геоекономічних та геофінансових аспектів взаємодії суб'єктів міжнародної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» робота здобувача вищої освіти над курсовою дозволить сформулювати загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності:

ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юктурних змін.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є однією з форм зв'язку теоретичного навчання з практичною діяльністю здобувача вищої освіти, його вмінням працювати зі спеціальною літературою, осмислювати та систематизувати зібраний матеріал, аналізувати та порівнювати різні погляди на економічні процеси, чітко висловлювати свою думку, робити обґрунтовані висновки, формулювати пропозиції тощо.

Метою виконання курсової роботи з дисципліни «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» є засвоєння та розширення студентами теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, виявлення ступеня їх підготовки до самостійної науково-дослідницької роботи з проблем розвитку глобальної економіки та міжнародних економічних відносин й оцінки шляхів їх вирішення.

Для досягнення мети курсової роботи здобувачі вищої освіти мають вирішити комплекс **загальних завдань** дослідницького і практичного характеру, включаючи:

- глибоке вивчення теоретичних питань з обраної теми;
- розширення, узагальнення та систематизацію знань з дисципліни;
- практичне застосування сучасних методичних підходів та дослідницьких методів для вивчення об'єкта й предмета дослідження;
- самостійне вивчення, збір, систематизацію, обробку та аналіз інформації з обраної теми;
- вироблення навичок формулювання об'єктивних висновків та пропозицій.

Виконана курсова робота дозволяє викладачу перевірити рівень опанування здобувачем вищої освіти певної теми та його вміння творчо підходити до вирішення **конкретних завдань**:

- креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій;
- систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин;
- аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали;

- досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин;

- розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження;

- здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках;

- розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну;

- розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин;

- визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів;

- ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків;

- презентувати результати власних досліджень.

Діяльність здобувача вищої освіти починається із визначення теми курсової роботи, об'єкта дослідження й отримання на випусковій кафедрі завдання із методичними рекомендаціями щодо її розробки. Тематика курсових робіт визначається керівником і затверджується кафедрою. Обираючи тему курсової роботи, студент повинен пам'ятати, що дослідження, здійснене в курсовій роботі, можна продовжити у наступних наукових працях.

Під час вибору теми починається співпраця здобувача вищої освіти з керівником курсової роботи. На стадії підготовки виконання курсової роботи здобувач вищої освіти розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру.

Керівник здійснює:

- допомогу здобувачу вищої освіти в уточненні теми роботи і розробці її плану;

- орієнтацію на збір необхідної інформації для написання роботи;

- рекомендації щодо вибору літературних джерел: наукової, методичної і спеціальної літератури;

- консультування щодо змісту роботи;

- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- консультування щодо оформлення роботи.

Керівник курсової роботи звертає увагу здобувача вищої освіти на недоліки в роботі (стиль викладу, оформлення, зміст підрозділів тощо), але не виправляє їх сам. Курсова робота має бути написана на основі глибокого вивчення спеціальної літератури щодо об'єкта та предмета дослідження, включати елементи самостійного судження й осмислення, аналіз статистичного матеріалу тощо.

Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. На захисті курсової роботи можуть бути присутні здобувачі вищої освіти, які мають право ставити запитання та висловлювати зауваження щодо роботи.

2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати певну логіку побудови, послідовність викладення матеріалу і завершеність дослідження.

Курсова робота складається з таких частин:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;
- другий (аналітично-розрахунковий) розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи оформлюється за встановленою формою (додаток А).

2.2. Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових частин курсової роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, бібліографічного списку, додатків. Назви розділів і підрозділів мають бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її. У змісті вказується номер сторінки, з якої починається викладення кожної частини (додаток Б).

2.3. Вступ

Обсяг – **2–3 сторінки**. У вступі:

- обґрунтовується актуальність обраної теми;

- визначаються мета та завдання роботи;
- визначаються об'єкт і предмет дослідження;
- аналізується ступінь вивчення проблеми в літературі;
- зазначаються використані методи й інформаційна база дослідження;
- розкривається структура роботи.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності має бути небагатослівним: достатньо показати головне – суть проблемної ситуації, що визначає актуальність теми.

Від доказу актуальності обраної теми логічно перейти до формулювання **мети дослідження**, а також визначити конкретні **завдання**, які належить розв'язати відповідно до цієї мети. Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, виведення формули, встановлення параметрів і властивостей об'єкта тощо.

Наприклад: *Метою курсової роботи на тему «Глобальна водогосподарська проблема як чинник структурних і просторових трансформацій у розвитку світової економіки» є визначення особливостей глобальної водогосподарської проблеми та її впливу на структурні і просторові трансформації у розвитку світової економіки.*

Формулювання завдань наводиться у вигляді чіткого переліку, наприклад: – визначити..., – систематизувати..., – розрахувати..., – описати..., – обґрунтувати..., – встановити..., – з'ясувати..., – розробити тощо. Кількість завдань відповідає кількості підрозділів роботи. Постановку завдань необхідно робити ретельно, оскільки опис їх розв'язання має скласти зміст розділів курсової роботи.

Наприклад: *Завданнями курсової роботи на тему «Глобальна водогосподарська проблема як чинник структурних і просторових трансформацій у розвитку світової економіки» (дивись додаток Б) є такі:*

1. *Розглянути поняття, сутність та індикатори оцінки водогосподарської проблеми.*
2. *Обґрунтувати водогосподарський фактор як чинник розвитку економіки та життєдіяльності населення.*
3. *Розкрити особливості методики дослідження глобальної водогосподарської проблеми.*
4. *Оцінити водно-ресурсний потенціал світової економіки, проаналізувати його особливості розміщення та використання.*
5. *Визначити вплив водогосподарської проблеми на структурні та просторові трансформації у розвитку світової економіки.*
6. *Сформулювати ефективні рекомендації щодо подолання глобальної водогосподарської проблеми.*

Вступ також має містити визначення об'єкта та предмета дослідження. **Об'єкт дослідження** – це процес або явище, на які спрямована пізнавальна діяльність дослідника. **Предмет наукового дослідження** знаходиться в межах об'єкта і конкретизує його, відображаючи окремі сторони, властивості, функції, взаємозв'язки, закономірності чи інші аспекти.

Наприклад: **Об'єктом дослідження** є конкурентне середовище фінансових ринків в умовах взаємодії з транснаціональним банківським капіталом. **Предметом дослідження** є економічний механізм, чинники та наслідки формування конкурентного середовища в процесі взаємодії транснаціональних банків та ринків банківських послуг.

Ступінь вивчення проблеми – це коротка характеристика раніше виконаних досліджень з даної тематики. Тут слід назвати авторів, що вивчали дану проблематику, оцінити якість і глибину їх розробок, коротко викласти різні точки зору і підходи до вирішення того чи іншого питання, пропозиції окремих авторів.

Методи дослідження – це систематизована сукупність кроків, що використовувались для виконання поставлених завдань. Методи можуть бути як емпіричні (вимірювання, порівняння, спостереження тощо), так і теоретичні (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування тощо) чи спеціальні (групування, моделювання, кореляційний чи факторний аналіз, графічний, індексний, метод експертних оцінок та інші).

Інформаційна база – це джерела, які використовувались при написанні роботи. До них, перш за все, відносяться базові навчальні та наукові видання, законодавчі акти, довідники, статті, статистичні та аналітичні звіти тощо.

Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць, N додатків. Список джерел включає N найменувань літератури, N електронних публікацій».

2.4. Основна частина

Обсяг – приблизно **20–25 сторінок**. Тут розкривається основний зміст курсової роботи. Основна частина має складатися з двох розділів. В середині розділу зазвичай розглядаються декілька самотійних питань, які виділяються в окремі підрозділи. Зміст розділів повинен відповідати їх назві та загальній темі роботи.

Перший розділ (8–10 сторінок) має бути **теоретичним** і є методичною основою для дослідження конкретної тематики. У ньому формулюється проблематика дослідження, описуються окремі публікації науковців, що вивчали дану проблематику (з обов'язковим посиланням на їх роботи), оцінюється існуючі підходи та пропозиції до вирішення того чи іншого питання, визначається ставлення до повноти та актуальності результатів існуючих досліджень і на основі цього окреслюються коло питань, що потребують подальших досліджень. При цьому, важливо показати всі

точки зору, обґрунтувати і розкрити можливі методи дослідження. У цьому розділі має бути показано, які існують теоретичні підходи до даної проблеми, визначені методи, найбільш прийнятні для її вирішення.

Другий розділ (12–15 сторінок) основної частини має бути більш конкретним, **аналітично-розрахунковим**, детально розкривати сутність теми роботи. У ньому досліджується сучасний стан питання, динаміка, вплив різноманітних чинників, проводиться аналіз існуючих проблем. У цьому розділі бажано дати оцінку повноти розв’язання визначених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, показників), їх порівняння з аналогічними дослідженнями українських та зарубіжних авторів. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи. Здобувачу вищої освіти бажано у цьому розділі зробити самостійні розрахунки та відповідну інтерпретацію отриманих результатів з досліджуваної проблеми (економічна ефективність, прогнозування, виявлення тенденцій, моделювання, класифікація тощо). Тут також розглядаються прогностичні тренди розвитку проблеми, шляхи її подолання. Обмірковуються стратегія та механізми практичного вирішення проблеми.

Не допускаються переписування, запозичення з інших публікацій без посилання на джерело.

2.5. Висновки

Обсяг – **2–4 сторінки**. Висновки є заключною частиною курсової роботи. Тут викладаються висновки і пропозиції, що становлять предмет захисту, – кінцеві результати виконаної роботи, які доводять досягнення автором поставленої мети дослідження.

Висновки і пропозиції формулюються за нумерованими пунктами послідовно за кожним розділом роботи, підсумовуючи усю виконану роботу. Висновки роботи за кількістю та змістом мають відповідати кількості завдань дослідження. Опис об’єкта, методика дослідження та інший зміст основної частини роботи у висновках не дублюються.

Висновки і пропозиції мають бути сформульовані в тезовій формі чітко, ясно, зрозуміло. Вони повинні відображати зміст роботи, її теоретичне і практичне значення. Кожен пункт висновків складається з двох логічних частин – твердження («визначено ...») і доказу («оскільки ...», «на підставі ...»).

Усі частини курсової роботи мають бути логічно пов’язаними між собою і доповнювати одна одну.

2.6. Список використаних джерел

Після тексту курсової роботи наводиться список використаних джерел. Кількість використаних джерел має складати не менше ніж з 20 найменувань. Не доцільно вносити праці, термін видання яких перевищує 5 років.

На всі зазначені джерела обов’язково мають бути посилання в тексті роботи.

2.7. Додатки

У додатки виносяться громіздкі таблиці допоміжного характеру, блок-схеми, анкети, зразки форм, таблиць, тощо. Використовуючи в тексті роботи будь-які матеріали або дані з додатків, слід робити посилання на відповідний додаток.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути виконаною і оформленою з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт. Текст роботи має бути набраний на комп'ютері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша формату А4. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання основного тексту – по ширині.

Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 20 мм, правим – 15 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм. Абзацний відступ має бути скрізь однаковий – 10 мм.

Загальний обсяг роботи – **25–30 сторінок**.

Текст роботи має бути лаконічним, без надмірно докладних описів відомих речей, повторів або відхилень від основної теми та **обов'язково містити посилання на використані літературні джерела**, останні публікації в періодичній літературі з проблеми, що досліджується.

У тексті бажано уникати складних і громіздких конструкцій. Не варто писати в роботі «я думаю», «я пропоную» тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини «на нашу думку» (тобто на вашу і керівника).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (МВФ, ООН тощо). Інші абревіатури розшифровуються при використанні в тексті вперше і надалі подаються скорочено.

Текст роботи поділяється на розділи і підрозділи, які повинні мати порядкові номери. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах усієї роботи. Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 2.3 (другий розділ, третій підрозділ).

Назви розділів роботи пишуться з нової сторінки великими літерами по центру (накреслення жирне). Перенесення частини слова в назві не допускається. Перед назвою підрозділу робиться інтервал в 1 рядок. Заголовки підрозділів пишуться жирним накресленням з абзацу, вирівнювання – по ширині.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо не ставиться (додаток В).

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною, включаючи список використаних джерел і додатки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст роботи і т. д. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Рисунки та таблиці, розташовані на окремих сторінках, включаються в загальну нумерацію.

Перед таблицями і рисунками в тексті робляться обов'язкові посилання на них. Усі таблиці повинні мати назви, що характеризують їх зміст. У правому верхньому куті над найменуванням таблиці пишеться слово «Таблиця» з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах. Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання – по центру. Крапка після назви таблиці не ставиться (додаток Г).

Таблиці, які наведені в додатку, нумеруються як додатки. Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У графах таблиці обов'язково вказуються одиниці виміру. До кожної таблиці подається примітка з посиланням на джерело, звідки взяті цифрові дані. При перенесенні таблиці на наступну сторінку стовпці нумерують і повторюють їх нумерацію на наступній сторінці. Заголовок таблиці не повторюють, пишуть: «Продовження табл. 2.3».

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення тощо) називаються рисунками, в тексті вони позначаються словом «Рис.» із позначенням номера розділу і номера рисунку в його межах. Підпис до рисунка розташовується під ним по центру (додаток Д).

Усі математичні формули і вирази, які є в роботі, необхідно пояснити. Якщо формула запозичена з літератури, можна обмежитися посиланням на джерело і розкрити значення символів, що входять до неї. Оригінальні формули пояснюються під час їх обґрунтування. При цьому наводяться не всі елементарні проміжні результати, а лише основні етапи виведення формули і кінцевий результат.

Позначення величин пояснюють при їх першій появі в тексті. Доцільно пояснювати всі позначки, що містить заключна формула, особливо, якщо ця формула є розрахунковою. Усі математичні вирази, а також знаки математичних дій у тексті з метою досягнення єдиного стилю друкуються прописними літерами. При написанні математичних формул особливу увагу слід звертати на чітке виділення індексів і показників ступеня, розташування і довжину дробової риски тощо. Формули в курсовій роботі підлягають наскрізній нумерації (перша цифра – номер розділу, друга – номер формули за згадуванням у тексті). Номер формули розташовується в круглих дужках на правій стороні аркуша на рівні останнього рядка формули.

Наприклад:

$$T = \frac{E + I}{ВВП} \times 100\% \quad (1.1) [22, \text{с. 27}]$$

Усі наведені в курсовій роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерело. Посилання наводяться після згадки джерела або цитати з нього. Для цього проставляють розташований у квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, та після коми – «с.» і номер сторінки, наприклад: [11, с. 23].

Список використаних джерел, що наводиться у кінці роботи, повинен містити повний бібліографічний опис будь-яких документів, наукових праць та довідкової літератури, використаних автором у будь-якій формі.

Список використаних джерел має бути сформований одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку заголовків (прізвищ перших авторів або назв джерел);
- у хронологічному порядку.

Спочатку мають бути наведені джерела кирилицею, далі – джерела латиною.

Бібліографічні описи посилань у списку повинні мати повну форму відображення бібліографічної інформації.

Перелік використаних джерел рекомендується складати у певній послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- декрети і постанови Кабінету Міністрів України;
- монографії, книги, статті, збірки документів;
- іноземні джерела;
- статистичні щорічники та бюлетені;
- ресурси електронних бібліотек.

Бібліографічний опис нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожен документ нумерується окремо. Зразки оформлення різних літературних джерел наведені в додатку Е. Приклад оформлення списку використаних джерел наведений у додатку Ж.

Додатки до курсової роботи слід оформляти як продовження тексту, кожний додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі рядковими літерами симетрично до тексту сторінки. Праворуч рядка над заголовком має бути надруковане слово «Додаток» і прописна буква, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно прописними буквами алфавіту: А, Б, В, Г, Д, Ж, Е, З і т. д. При позначенні додатків не використовуються букви І, Є, І, Ї, О, Ч, Ь.

Додатки повинні мати наскрізну з текстом нумерацію сторінок.

4. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з таких основних етапів:

1. Визначення напрямку дослідження.
2. Вибір теми курсової роботи.
3. Вивчення та опрацювання літератури за обраною темою.
4. Складання плану курсової роботи.
5. Обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи.
6. Оформлення курсової роботи.
7. Здача роботи керівникові для отримання відгуку.
8. Захист роботи.

Визначення напрямку дослідження. При виборі напрямку дослідження доцільно користуватись запропонованим переліком тем (додаток 3), проте він не є обов'язковим і може уточнюватись або доповнюватись за бажанням здобувача вищої освіти та його наукового керівника.

Вибір теми курсової роботи. Тема курсової роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і прикладне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку економічної науки і господарської практики. Вибір і затвердження теми здійснюється, виходячи з наукових інтересів здобувача вищої освіти, тематики наукових досліджень кафедри тощо.

Обираючи тему, слід враховувати можливість одержання відповідних матеріалів (звітних, статистичних), проведення власних спостережень, розрахунків, експериментів, наявність літературних джерел, власні напрацювання.

Рекомендовані теми курсових робіт наведено в додатку 3.

Вивчення та опрацювання літератури за обраною темою. Головним завданням цього етапу є збір матеріалу відповідно до затвердженої теми. Для написання курсової роботи підбираються та вивчаються літературні джерела, що є основою наукового дослідження, складається бібліографія. При цьому спочатку необхідно опрацювати основну літературу з теми (підручники, теоретичні статті), а потім – прикладну (законодавчі акти, статті з конкретних досліджень, статистичні джерела тощо).

Праці вчених, спеціалістів, законодавчі та нормативні акти є теоретичною та методичною основою роботи над темою. Монографії та статті дозволяють проаналізувати сутність та причинно-наслідкові відносини явищ, що вивчаються. За допомогою статистичних збірників і довідників можна знайти необхідні факти та цифри, що підтверджують теоретичні положення й висновки.

Обираючи літературу слід врахувати, якою мірою це джерело присвячене безпосередньо темі дослідження, розкриває і аналізує її зміст. Бажано використовувати джерела, видані останнім часом (не раніше 5 років).

Складання плану курсової роботи. Після попереднього ознайомлення з літературними джерелами здобувач вищої освіти самостійно складає план курсової роботи, який включає: вступ, два розділи (з підрозділами), що розкривають тему, висновки та додатки (за необхідності).

План повинен відповідати темі дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретико-методичної, аналітичної та конструктивної частин. План обговорюється з науковим керівником, у разі необхідності коректується, потім затверджується.

Обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи. Згідно з планом шляхом систематизації та обробки зібраних матеріалів формується текст курсової роботи, виконуються розрахунки, ілюстративний матеріал (рисунки, таблиці), обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки.

Текст курсової роботи має бути відредагованим, стилістично витриманим. Остаточне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог, викладених у пункті 3 даного методичного видання.

Підготовка до захисту курсової роботи. Згідно з регламентом здобувач вищої освіти зобов'язаний подати курсову роботу науковому керівникові на перевірку та для отримання відгуку у встановлений термін. У відгуку відзначаються позитивні та негативні сторони курсової роботи, оцінюється ступінь самостійності формулювання основних положень і висновків, наявність елементів творчого пошуку і новизни, обсяг опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи і робиться висновок про допуск до захисту.

У разі невідповідності курсової роботи вимогам даних рекомендацій робота має бути перероблена з урахуванням усіх зауважень. Повторно робота подається з попереднім відгуком.

Порядок захисту курсової роботи. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету.

Час виступу здобувача вищої освіти не повинен перевищувати 8 хвилин, виступ має бути стислим та конкретним. Захист курсової роботи розпочинається з доповіді, яка структурно складається з трьох частин:

1) вступ – 2–3 хвилини (короткий зміст вступу в роботу – обґрунтування вибору теми, мета, завдання, методика дослідження тощо);

2) інформація про виконану роботу – 2–3 хвилини (послідовно за розділами основної частини – що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано тощо);

3) виклад результатів дослідження, що становлять предмет захисту, – 2–3 хвилини (зміст висновків роботи).

Члени комісії можуть ставити питання з метою визначення рівня опрацювання здобувачем вищої освіти обраної теми, вміння вести дискусію, обґрунтовувати та відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлене запитання.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має *академічну заборгованість*. При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу. Лише після успішного захисту курсової роботи здобувача вищої освіти допускають до складання екзамену з дисципліни.

Курсова робота, включаючи її захист, оцінюється за такими критеріями:

26–30 балів – здобувач вищої освіти показав глибокі теоретичні знання дисципліни. Оволодів такими первинними навичками дослідної роботи, як збір даних, аналіз, творче осмислення, формулювання висновків. Висловлює свої пропозиції та рекомендації щодо предмета дослідження. Виконав роботу грамотно, використовуючи літературну українську мову. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений термін. На захисті продемонстрував глибокі знання з теми дослідження, чітко і впевнено відповів на питання членів комісії.

21–25 балів – здобувач вищої освіти показав досить високі теоретичні знання дисципліни. Оволодів такими первинними навичками дослідної роботи, як збір даних, аналіз, осмислення їх, формулювання висновків, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури. Висловлює власні пропозиції та рекомендації стосовно предмета дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування. Виконав роботу грамотно, використовуючи літературну українську мову, але припустився нечисленних граматичних та стилістичних помилок. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений термін. На захисті продемонстрував ґрунтовні знання з теми дослідження, відповів на питання членів комісії.

15–20 балів – здобувач вищої освіти показав достатні теоретичні знання з дисципліни. В основному оволодів такими первинними навичками дослідної роботи, як збір даних, аналіз, осмислення їх, формулювання висновків, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу. При цьому мають місце окремі фактичні помилки та неточності. Не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх. Припускається помилок в оформ-

ленні роботи та її науково-довідкового апарату. Допускає численні грамати-
чні та стилістичні помилки. На захисті продемонстрував задовільні знання
з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові
питання членів комісії.

1–14 балів (незадовільна оцінка) – під час захисту здобувач вищої
освіти продемонстрував повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів
задовільно відповісти на поставлені питання, що, як правило, свідчить про
несамостійне виконання курсової роботи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних
відносин : колективна монографія / за ред. О. В. Баула, Т. М. Вісина, В. В. Вісин
та ін. Луцьк : Вежа Друк, 2017. 317 с.

2. Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. Міжнародні економічні
відносини. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.

3. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних еконо-
мічних відносин: колективна монографія / за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казако-
вої. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 472 с.

4. Глобальні проблеми сучасності : підручник / за ред. В. С. Бакірова (го-
лова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. Харків :
ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 632 с.

5. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О. Міжнародні економічні відносини
та зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. К. : Центр навчаль-
ної літератури, 2019. 512 с.

6. Касьян С. А. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних
економічних відносин: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. Харків:
ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020-2022. Режим доступу: [https://moodle.karazin.ua/
course/view.php?id=3307](https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3307)

7. Козак Ю. Г., Спорек Т., Заєць М. А. Міжнародні економічні відносини:
запитання та відповіді : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2017. 332 с.

8. Матюшенко І. Ю., Беренда С. В., Резніков В. В. Євроінтеграція України
в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посібник. Харків : ХНУ
імені В. Н. Каразіна, 2015. 495 с.

9. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова,
О. А. Довгаль. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.

10. Міжнародні економічні відносини / за ред. Ю. Козака. К. : Центр
навчальної літератури, 2019. 400 с.

11. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / за ред. С. О. Яку-
бовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : Одеський національний університет імені
І. І. Мечникова, 2015. 305 с.

12. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність :
навч. посібник / Т. Зінчук, І. Горбачева, О. Ковальчук та ін. К. : Центр навчальної
літератури, 2019. 512с.

13. Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів : навч. посібник / за ред. С. М. Шкарлета, М. П. Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2016. 527 с.
14. Проблеми розвитку третього сектора та соціально-орієнтованої економіки в Україні і світі : збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 30 березня 2021 року. Полтава–Харків : ПДАА ; ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 145 с.
15. Резнікова Н. Економічна незалежність країн в умовах глобальних трансформацій. К. : Аграр Медіа Груп, 2018. 460 с.
16. Світове господарство і міжнародні економічні відносини : навчальний посібник / С. В. Бестужева, В. А. Вовк, В. О. Козуб та ін. ; за заг. ред. проф. Т. В. Шталь. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 239 с.
17. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
18. Світова економіка : підручник / за ред. О. І. Шниркова, В. І. Мазуренка, О. І. Рогача. К. : Київський університет, 2018. 616 с.
19. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.
20. Черномаз П. О. Актуальні проблеми світового господарства та міжнародних економічних відносин : Інформаційний ресурс системи електронного (дистанційного) навчання, визнаний в якості навчально-методичної праці / Сертифікат № 183/2019, підстава: рішення Науково-методичної ради ХНУ ім. В.Н. Каразіна, протокол №1 від 30.10.2019. Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. URL : <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1866> (дата звернення: 03.02.2022).
21. Європейська економічна комісія ООН : сайт. URL : <http://www.unecsc.org> (дата звернення: 03.02.2022).
22. Європейський Союз : офіційний сайт. URL : <http://europa.eu> (дата звернення: 03.02.2022).
23. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав (СНД) : сайт. URL : <http://www.cisstat.com> (дата звернення: 03.02.2022).
24. Міжнародна торгова палата (МТП) : сайт. URL : <http://www.iccwbo.org> (дата звернення: 03.02.2022).
25. Міжнародний валютний фонд (МВФ) : сайт. URL : <http://www.imf.org> (дата звернення: 03.02.2022).
26. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) : сайт. URL : <http://www.oecd.org> (дата звернення: 03.02.2022).
27. Організація об'єднаних націй (ООН) : сайт. URL : <http://www.un.org> (дата звернення: 03.02.2022).
28. Організація Північноатлантичного договору (НАТО) : сайт. URL : <http://www.nato.int> (дата звернення: 03.02.2022).
29. Світова організація торгівлі (СОТ) : сайт. URL : <http://www.wto.org> (дата звернення: 03.02.2022).
30. Світовий банк : сайт. URL : <http://www.worldbank.org> (дата звернення: 03.02.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних
економічних відносин»

на тему: **«ГЛОБАЛЬНА ВОДОГОСПОДАРСЬКА ПРОБЛЕМА ЯК
ЧИННИК СТРУКТУРНИХ І ПРОСТОРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
У РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ»**

Студента 1 курсу, групи УО–51
спеціальності «Міжнародні економічні
відносини»
освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини»
другого (магістерського) рівня вищої
освіти
Іваненка О. С.

Керівник д.е.н., проф. Гончаренко В. В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Кількість балів: _____

Члени комісії _____ Гончаренко В. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ Касьян С. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ Черномаз П. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження сутності глобальної водогосподарської проблеми.....	6
1.1. Поняття, сутність та індикатори оцінки водогосподарської проблеми	6
1.2. Водогосподарський фактор як чинник розвитку економіки та життєдіяльності населення	9
1.3. Методика дослідження глобальної водогосподарської проблеми ...	12
Розділ 2. Глобальна водогосподарська проблема сучасності та її вплив на розвиток світової економіки	15
2.1. Водно-ресурсний потенціал світової економіки: оцінка, особливості розміщення та використання.....	15
2.2. Вплив водогосподарської проблеми на структурні та просторові трансформації у розвитку світової економіки	20
2.3. Рекомендації щодо подолання глобальної водогосподарської проблеми	23
Висновки	27
Список використаних джерел.....	29
Додатки.....	31

Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів

РОЗДІЛ 2. ГЛОБАЛЬНА ВОДОГОСПОДАРСЬКА ПРОБЛЕМА
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ2.1. Водно-ресурсний потенціал світової економіки:
оцінка, особливості розміщення та використання

Води на планеті – більше ніж достатньо. Сумарний обсяг гідросфери планети становить близько $1,458 \times 10^6 \text{ км}^3$ [6, с. 21]. Але понад 70 % поверхні Землі займають моря й океани, тому основна кількість води сконцентрована в океані. Крім того, значна кількість водної маси знаходиться в газоподібному вигляді в атмосфері, а також у твердому стані льодовиків Арктики, Гренландії, Антарктиди, гірських масивах всіх континентів планети.

Щодо ресурсів прісної води, тобто речовини, без якої неможливе існування людини, то на Землі її всього 2,7 % від сумарних водних ресурсів планети. При цьому більше половини цього обсягу знаходиться в полярних шапках Землі й практично недоступні для використання. Тому до водних ресурсів людства, як зазначає А. П. Голіков, зараз можна відносити лише води поверхневого стоку (річок, озер), прісні води підземних горизонтів, а також льодовики гірських місцевостей, тобто ті водні маси, що доступні для господарського використання в даний час або в майбутньому [6, с. 22]. Саме їх можна вважати природним водно-ресурсним потенціалом сучасного світового господарства.

На практиці головним джерелом забезпечення потреб людства в прісній воді були і залишаються річкові (руслові) води, частка яких в системі гідросфери надзвичайно мала (табл. 2.1).

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1

Складові компоненти гідросфери

Компонента	Обсяг води		Активність водообміну (років)
	тис. км ³	%	
Світовий океан	1 370 000	97,57	3 000
Підземні води	8 000	0,57	2 900
Льодовики	24 000	1,7	8 600
Озера	230	0,016	20–30
Ґрунтова волога	75	0,005	0,9
Волога в атмосфері	13	0,001	0,027
Обсяг води в ріках	2,5	0,0002	0,067

Джерело: складено автором за матеріалами [6]

Приклад оформлення рисунків

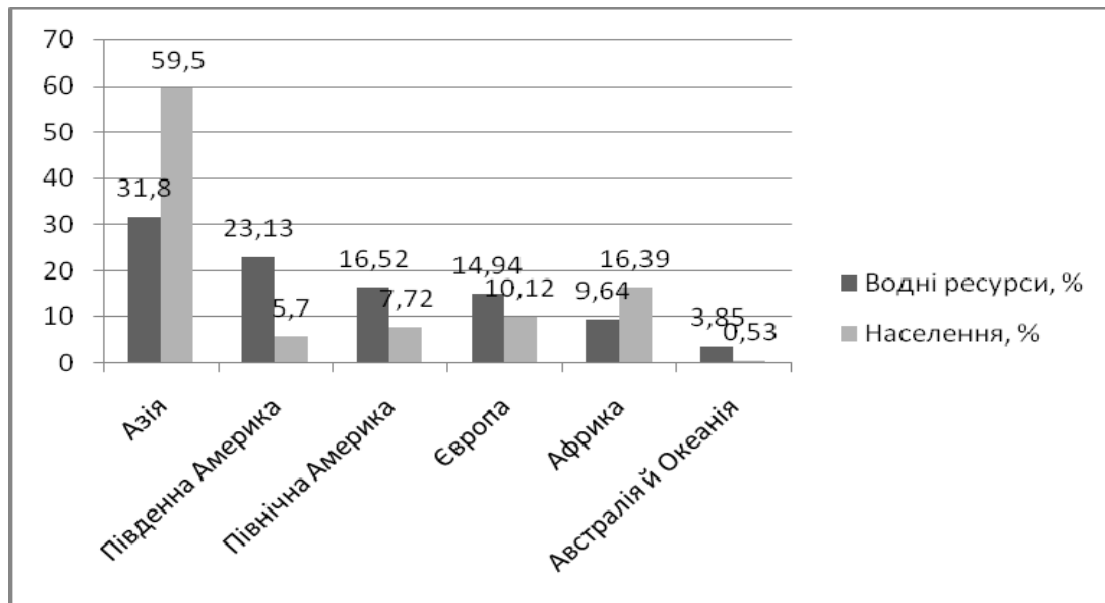

Рис. 2.1. Співвідношення між чисельністю населення й водними ресурсами [6; 22]

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклади оформлення
1	2
Один автор	Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник. К. : Знання, 2009. 222 с.
Два-три автори	Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. Міжнародні економічні відносини. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
Чотири автори та більше	Міжнародні економічні відносини: практикум : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / за ред. проф. О. І. Шниркова. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2017. 183 с.
Монографії	Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.
Без автора	Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
Багатотомний документ	Захарченко В. И., Кузнецов Э. А. Сумма знаний в экономике : справочное пособие для студ. эконом. спец. : в 2 т. Одесса : Наука и техника, 2017. Т. 1. 352 с. Захарченко В. И., Кузнецов Э. А. Сумма знаний в экономике : справочное пособие для студ. эконом. спец. : в 2 т. Одесса : Наука и техника, 2018. Т. 2. 428 с.

Продовження додатка Е

1	2
Матеріали конференцій	Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин : матеріали XVI науково-практичної конференції молодих вчених, м. Харків, 2 квітня 2021 р. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 180 с.
Словник	Зовнішньоекономічний словник-довідник / за ред. А. С. Філіпенка. К. : ВЦ «Академія», 2009. 248 с.
Стандарти	Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : (ГОСТ 7.1–2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Чинний з 2007–07–01. К. : Держспоживстандарт України, 2007. III, III, 47 с.; 29 см. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Черномаз П. Проблема глобального маніпулювання свідомістю в умовах пандемії COVID-19 // IX Ukrainian-Polish Scientific Dialogues: Conference Proceedings. International Scientific Conference, 20–23 October 2021. Khmelnytskyi : Khmelnytskyi National University, 2021. P. 19–22. 2. Черномаз П. О., Чавалах О. І. Трансформація структури зовнішньої торгівлі України у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2017. Вип. 6. С. 82–88.
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Черномаз П. Проблема глобального маніпулювання свідомістю в умовах пандемії COVID-19 // IX Ukrainian-Polish Scientific Dialogues: Conference Proceedings. International Scientific Conference, 20–23 October 2021. Khmelnytskyi : Khmelnytskyi National University, 2021. P. 19–22. 2. Черномаз П. О., Чавалах О. І. Трансформація структури зовнішньої торгівлі України у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2017. Вип. 6. С. 82–88.
Електронні ресурси	1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення : 03.02.2022). 2. Біланюк О. П. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в українсько-польських відносинах // Економіка. Управління. Інновація: електрон. наук. фахове вид. 2012. № 2. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/e-/journals/eui/2012_2/pdf/12borypv.pdf (дата звернення : 03.02.2022). 3. Світова організація торгівлі : сайт. URL : http://www.wto.org (дата звернення : 03.02.2022).

Примітки: бібліографічний опис оформлюється згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015

Приклад оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ від 29 жовтня 2013 року № 1277. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1277.
2. Глобальні проблеми сучасності : підручник / за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 632 с.
3. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник. К. : Знання, 2009. 222 с.
4. Міжнародні економічні відносини / за ред. Ю. Козака. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
5. Світова економіка : підручник / за ред. О. І. Шниркова, В. І. Мазуренка, О. І. Рогача. К. : Київський університет, 2018. 616 с.
6. Черномаз П. О., Чавалах О. І. Трансформація структури зовнішньої торгівлі України у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2017. Вип. 6. С. 82-88.
7. Allen F. et al. Comparing Financial Systems. The MIT Press, Cambridge, MA, 2000. 270 p.
8. Sinopoli D., Purnhagen K. P. Reversed Harmonization or Horizontalization of EU Standards? Does WTO Law Facilitate or Constrain the Brussels Effect?. *Wisconsin International Law Journal*. 2016. Vol. 34, no. 1. P. 92–119.
9. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL : www.rada.gov.ua (дата звернення : 03.05.2022).
10. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення : 03.05.2022).

Рекомендовані теми курсових робіт

Напрями досліджень	Теми
1	2
1. Проблеми глобалізації світового господарства	1. Економічна глобалізація як наукова категорія: різні погляди вчених та теорії глобалізації. 2. Форми прояву та рівні економічної глобалізації: проблеми, що викликаються ними в світовому господарстві та міжнародних економічних відносинах. 3. Індикатори економічної глобалізації: суть та причини їх просторової відмінності. 4. Традиційні та нові суб'єкти економічної глобалізації, проблема їх акомодатії. 5. Компаративний аналіз позитивних і негативних сторін глобалізації. 6. Структурні рівні економічної глобалізації: особливості прояву у світовому господарстві. 7. Вплив процесів економічної глобалізації на відкритість економік країн світу: причини та приклади збільшення відкритості. 8. Сутність, параметри і тенденції фінансової глобалізації. 9. Основні чинники, що впливають на розвиток міжнародного поділу праці в умовах глобалізації. 10. Розвиток багатонаціонального підприємництва як складова частина економічної глобалізації. 11. Міжнародна міграція робочої сили як показник ступеня розвитку глобалізації. 12. Місце та роль України в сучасних глобалізаційних процесах. 13. Антиглобалізм: історія виникнення, суть та основні тенденції. 14. Конкурентоспроможність країн світу: географічні відмінності показників, проблеми та шляхи її підвищення.
2. Інтеграційні процеси у світовому господарстві та проблеми регіоналізації	1. Основні положення теорії економічної інтеграції: погляди різних наукових шкіл. 2. Трансформація структури світового господарства під впливом науково-технічного прогресу та регіоналізації: проблеми, що виникають. 3. Методи здійснення міжнародної економічної інтеграції. 4. Глобалізація та регіоналізація в сучасних міжнародних економічних відносинах. 5. Глобалізація та інтернаціоналізація як вектори міжнародної економічної інтеграції. 6. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: АСЕАН та АТЕС. 7. Надінтеграційні економічні утворення: передумови створення та перспективи розвитку (на прикладі АТЕС, БРІКС, ШОС). 8. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання країн світу: сучасні проблеми розвитку.

Продовження додаткаЗ

1	2
3. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення	1. «Римський клуб»: історія створення та його внесок у розвиток сучасного суспільства. 2 Концепція сталого розвитку як глобальна доктрина сучасності: передумови виникнення та проблеми реалізації. 3. Розбіжності показників якості життя населення країн «центра» і «периферії» як проблема на шляху впровадження концепції сталого розвитку світу. 4. Глобальна екологічна проблема: причини виникнення, шляхи вирішення. 5 Генна інженерія як шлях вирішення продовольчої проблеми: позитивні та негативні аспекти. 6. Основні екологічні проблеми: різні погляди вчених щодо масштабів та наслідків. 7. Демографічна проблема: основні світові тенденції. 8. Межі зростання чисельності населення: шляхи вирішення проблеми. 9. Сировинна проблема, її вплив на розвиток світового господарства та світовий ринок. 10. Енергетична проблема світового господарства, її перспективи та шляхи вирішення. 11. Використання альтернативних джерел енергії як шлях вирішення енергетичної проблеми. 12. Глобалізація й потенційна проблема світової нестабільності. 13. Проблеми Світового океану: суть та шляхи подолання. 14. Проблеми забруднення атмосфери та різні погляди вчених на «парниковий ефект». 15. Глобальна водогосподарська проблема: регіональні відмінності та шляхи вирішення. 16. Глобальна продовольча проблема: регіональні відмінності та шляхи вирішення. 17. Міжнародний наркобізнес як світова проблема: просторова організація та зусилля світового співтовариства в її подоланні. 18. Місце і роль України у вирішенні глобальних проблем людства.
4. Проблеми розвитку міжнародних економічних відносин	1. Міжнародні економічні відносини як основа формування світового господарства: сучасні проблеми розвитку. 2. Новий і новітній міжнародний поділ праці: суть, загальні риси та відмінності. 3. Міжнародна кооперація праці: суть, типи, форми та рівні. 4. Інтернаціоналізація світового господарства як наукова категорія, її суть і рівні. 5. Суб'єкти світового господарства та міжнародних економічних відносин: проблеми взаємовідносин. 6. Аутсорсинг і офшоринг у міжнародному поділі праці: суть і приклади застосування. 7. Міжнародний поділ праці як основа формування генетичних зв'язків світового господарства: суть, історія виникнення та закономірності розвитку.

Продовження додатка 3

1	2
	8. Інтернаціоналізація науково-дослідної діяльності та інновацій: суть, напрямки, провідні галузі. 9. Інтернаціоналізація виробництва як наслідок поглиблення міжнародного поділу та кооперації праці, її етапи. 10. Модель наздоганяючого розвитку: позитивні риси, недоліки та можливості її використання країнами, що розвиваються. 11. Впровадження кластерної концепції в Україні: можливості, що відкриваються, і проблеми реалізації. 12. Інноваційна модель розвитку як основна модель економічно розвинених країн світу. 13. «Економіка знань»: суть і перспективи розвитку. 14. Якість життя населення країн світу, її віддзеркалення у соціально-економічному розвитку та міжнародних відносинах: проблеми та шляхи їх вирішення. 15. СОТ як світова інституція міжнародних торговельних відносин: проблеми, які стоять на шляху втілення в життя її положень. 16. «Нова економічна географія» Пола Кругмана та її значення для розвитку світової просторової економіки і міжнародної торгівлі. 17. Агломерація світового індустріального сектору та урбанізаційних процесів: передумови і наслідки.
5. Проблеми розвитку «третього сектору» і підприємств «соціальної економіки» у світовому господарстві	1. Поняття «третього сектору» і його відмінність від державного та приватного секторів економіки. 2. Неприбуткова природа організацій «третього сектору». 3. Структура «третього сектору»: кооперативи, асоціації, товариства взаємодопомоги, фонди, соціальні підприємства. 4. Сучасні концепції «соціальної економіки» і «третього сектору». 5. Розвиток організацій «соціальної економіки» в країнах ЄС. 6. Проблеми розвитку «третього сектору» і організацій «соціальної економіки» в Україні. 7. Вплив «третього сектору» на розвиток світового господарства і міжнародних економічних відносин.